

НАУКОВІ ЗАПИСКИ

Педагогіка
Історія

Випуск ХСІХ

УДК 06
ББК 95.4
Н 34

ФАХОВЕ ВИДАННЯ

затверджено постановами президії ВАК України у 2010 р.,
від 26.05.2010 р. № 1-05/4 (педагогічні науки), від 01.07.2010 № 1-05/4 (історичні науки)

Свідоцтво про державну реєстрацію друкованого засобу масової інформації
Серія КВ № 16421-4893Р від 10.02.2010 р.

**“НАУКОВІ ЗАПИСКИ” започатковано у 1939 році в КДІПІ імені О. М. Горького
(нині НПУ імені М. П. Драгоманова)**

Редакційна колегія :

- В. П. Андрющенко* – член-кореспондент НАН України, академік НАПН України, доктор філософських наук, професор (*шеф-редактор*);
Б. І. Андрусишин
В. І. Бондар – доктор історичних наук, професор;
В. М. Ващекович
Л. П. Вовк
І. І. Дробот – член-кореспондент НАН України, доктор історичних наук, професор;
В. М. Даніленко
М. І. Жадан
В. Б. Світух – академік АПН України, доктор педагогічних наук, професор;
О. В. Кузьмінець
Л. Л. Макаренко
В. В. Обозний
О. С. Подоляка
О. О. Сушко
М. І. Шкіль – член-кореспондент НАН України, доктор історичних наук, професор;
О. Г. Ярошенко
С. М. Яшанов – доктор історичних наук, професор;
Л. Л. Макаренко – кандидат педагогічних наук, доцент (*відповідальний секретар*);
В. В. Борисов, доктор педагогічних наук, професор;
П. М. Чернega, доктор історичних наук, професор;

Рецензенти :

Н 34   **Наукові записки : [збірник наукових статей] / М-во освіти і науки, молоді та спорту України, Нац. пед. ун-т імені М. П. Драгоманова ; укл. Л. Л. Макаренко. – К. : Вид-во НПУ імені М. П. Драгоманова, 2011. – Випуск XCIX (99). – 276 с. – (Серія педагогічні та історичні науки).**

ISBN 966-660-016-1

У збірнику вміщено статті, де розглядаються актуальні питання наукових досліджень докторантів, аспірантів, викладачів, навчальних закладів та співробітників наукових установ України, які працюють у галузях педагогічних та історичних наук.

УДК 06
ББК 95.4

Рекомендовано Вченюю радио НПУ імені М. П. Драгоманова
(протокол № 5 від 26 грудня 2011 р.)

ISBN 966-660-016-1

© Редакційна колегія, 2011
© Автори статей, 2011
© Національний педагогічний університет імені
М. П. Драгоманова, 2011

ЗМІСТ

ПЕДАГОГІЧНІ НАУКИ

Бондаренко А. В.	
КРИТЕРІЙ ОЦІНЮВАННЯ ФАХОВОЇ ДІЯЛЬНОСТІ МАЙБУТНЬОГО ВЧИТЕЛЯ МУЗИКИ	3
Бондаренко В. Ф., Василишина Ю. М.	
ДИВЕРСИФІКАЦІЯ СИСТЕМ ВИЩОЇ ОСВІТИ ЄВРОПЕЙСЬКИХ КРАЇН: ВИЩА ОСВІТА ВЕЛИКОБРИТАНІЇ	8
Величко О. М.	
СТАН СФОРМОВАНОСТІ КУЛЬТУРИ МІЖЕТНІЧНИХ СТОСУНКІВ ПІДЛІТКІВ У ПОЗАШКОЛЬНИХ НАВЧАЛЬНИХ ЗАКЛАДАХ В УМОВАХ ПОЛІЕТНІЧНОГО РЕГІОNU	14
Гавран І. А.	
ДО ПИТАННЯ РОЗВИТКУ ЕМПАТИЇ СТУДЕНТІВ ІНСТИТУТІВ МІСЦЕВОЇ НА ХОРОВИХ ЗАНЯТТЯХ	11
Григор'єва О. О., Гриценко Л. О.	
ТЕХНОЛОГІЯ ОПРАЦЮВАННЯ НАУКОВИХ ПОНЯТЬ І ГРМІНІВ У ПРОЦЕСІ ПІДГОТОВКИ ВЧИТЕЛІВ ТЕХНОЛОГІЧНОЇ ОСВІТИ	29
Делінгевич Л. В.	
ПЕДАГОГІЧНА МАЙСТЕРНІСТЬ НАСТАВНИКА СТУДЕНТСЬКОЇ ГРУПИ В ПРОВЕДЕННІ ГОДИН СПЛІКУВАННЯ	36
Деркач Т. М.	
УЗГОДЖЕНІСТЬ НАВЧАЛЬНИХ ПЕРЕВАГ ВИКЛАДАЧІВ ТА СТУДЕНТІВ РІЗНИХ НАПРЯМІВ ПРОФЕСІЙНОЇ ПІДГОТОВКИ	42
Дудоладова А. В.	
ІНТЕРАКТИВНИЙ ПІДХІД ДО ОРГАНІЗАЦІЇ НАВЧАЛЬНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ СТУДЕНТІВ У ПРОЦЕСІ ВИВЧЕННЯ ІНОЗЕМНИХ МОВ	53
Журавська Н. С., Халецька Т. В.	
ЕКОЛОГІЧНЕ ВИХОВАННЯ МАЙБУТНІХ АРХІТЕКТОРІВ У ПРОЦЕСІ ВИВЧЕННЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ “ОЗЕЛЕНЕННЯ”	59
Захаріна Є. А.	
ОСОБЛИВОСТІ ПІДГОТОВКИ ФІЗКУЛЬТУРНИХ КАДРІВ У СПОЛУЧЕНИХ ШТАТАХ АМЕРИКИ	63
Заяць Л. І.	
ЗМІСТ ПОНЯТТЯ УНІВЕРСИТЕТСЬКОЇ ОСВІТИ В КРАЇНАХ ЗАХІДНОЇ ЄВРОПИ	70

ZAKHARINA E. A. Features of the athletic training of the staff in the United States.

The article reviews the training of future teachers of physical education in the United States. The author notes that students in colleges and universities to implement physical education teaching in schools should have a Bachelor of Physical Education and Health have a license application for a license as a physical education. The author shows fragments of curricula of training future teachers of physical culture.

Keywords: training, future teachers of physical culture.

Заяць Л. І.

Київський університет імені Бориса Грінченка

ЗМІСТ ПОНЯТТЯ УНІВЕРСИТЕТСЬКОЇ ОСВІТИ В КРАЇНАХ ЗАХІДНОЇ ЄВРОПИ

У статті визначено сутність європейського контексту поняття "університетська освіта", також проаналізовано традиції організації європейського університету. На матеріалах сучасних досліджень автор окреслює особливості університетських систем розвинених країн світу.

Ключові слова: університетська освіта, західноєвропейський університет.

На розвиток української держави на сучасному етапі значний вплив має процес європейської інтеграції з орієнтацією на загальнолюдські фундаментальні цінності: парламентаризм, права людини, лібералізацію, свободу отримання освіти будь-якого рівня, що є ознакою громадянського демократичного суспільства. Згідно зі "Стратегією інтеграції України до Європейського Союзу", затвердженої Указом Президента України [14], серед різних напрямів європейської інтеграції особливе місце посідає культурно-освітній, який передбачає впровадження європейських норм і стандартів в освіті та науці. Цим стратегічним документом передбачено, що в недалекій перспективі усі освітні установи нашої країни мають відповісти цим імперативам. Насамперед це стосується і закладів університетської освіти, яка, як зазначає академік НАН України В. Г. Кремень, забезпечує майбуття шляхом формування нового покоління професіоналів, або іншими словами, виробляє високоякісний людський та соціальний капітал [8]. Як відомо, Європа з давніх часів має значні досягнення у сфері освіти. Особливий інтерес для України становлять західноєвропейські університети, перші з яких виникли дев'ять століть тому, адже вони мають значний досвід щодо адаптації до потреб суспільства в умовах його поступального розвитку. У розрізі зазначеного перед педагогічною науковою постає важливе завдання сучасного осмислення поняття "університетська освіта" у загальноєвропейському контексті.

До моменту набуття Україною незалежності дослідження становлення і розвитку систем університетської освіти в різних країнах не набули

достатнього масштабу, у той час як в освітянських колах і в медіа просторі утверджувалася загальна думка про високу якість національної освіти. Цьому сприяла та обставина, що учні України не були об'єктом міжнародного тестування, тому бракувало об'єктивних й неупереджених даних про стан системи освіти й рівень якості навчального процесу у порівнянні з розвиненими європейськими країнами.

В сучасній педагогічній науці проблемі розвитку університетської освіти присвячено низку наукових праць. Серед дослідників особливостей університетської освіти в Україні слід назвати В. П. Андрушенка, О. В. Глузмана, М. І. Михальченка, О. П. Мещанінова. Водночас, у зарубіжній педагогіці вища освіта стала окремим напрямком досліджень у другій половині ХХ ст. Найвідомішими фахівцями в галузі компаративної педагогіки вважаються Ф. Альтбах, Р. Арнов, М. Карноу, Г. Келлі, Г. Ноа, Ф. Реймерс, Б. Холмс, М. Екштейн та інші.

Предметом *дослідження статті* є поняття “університетська освіта” в європейському контексті, а також традиції організації європейського університету.

Західноєвропейський університет є одним із найстаріших соціальних інституцій Європи. Вже перші західноєвропейські університети в стосунках із церковною, державною та місцевою владою досить швидко набули істотних привілеїв і внутрішньої автономії. Цьому сприяла передусім діяльність самих університетів, спрямована на досягнення організаційної та академічної свободи. В університетах вказаного періоду панував культ знань, в них встановлювалися демократичні норми, завдяки чому студенти мали істотний вплив. Так, у Болоньї студентські корпорації не лише обирали ректорів і ради, але й мали вирішальне слово при укладанні договорів із викладачами. Важливим моментом стала папська булла “Parens scientiarum” 1231 року (“Віddані наукам”) [13; 247]. Вона підтвердила низку фактично вже існуючих університетських прав, обов’язків та норм: університети могли самостійно розробляти статути, навчальні плани, екзаменаційні вимоги; їм надавалося право вибору змісту й форм навчання. З початку XIX ст. у Європі відомі три різні традиції або моделі побудови університету, а саме, наполеонівський університет, німецький університет та англійський університет. Наполеонівський університет повинен був завжди виходити з інтересів держави і нації, активно взаємодіяти із суспільством, готувати фахівців до виконання певної соціальної ролі. Ця модель передбачала, що університет контролюється централізовано державними адміністраторами, у той час як міністерство освіти призначає викладачів, присуджує ступені тощо [15; 52]. Німецька модель заснована на ідеях Вільгельма Гумбольдта, який переконав прусського короля заснувати у Берліні університет нового зразка,

який відкрився у 1810 році. Основна ідея Гумбольдта полягала у демонстрації процесу отримання нового знання і навчання студентів "брати до уваги фундаментальні закони науки у процесі свого міркування". Навчання відбувалося, головним чином, у вигляді семінарів і лабораторних робіт [16; 5-6]. На думку Гумбольдта, в центрі університетської освіти має бути безпосередня участь студентів у наукових дослідженнях. Англійські університети знаходилися під впливом ідей Джона Генрі Ньюмана, видатного мислителя і літератора XIX ст., розробника моделі "ліберального університету". За Ньюманом, університет забезпечує максимально сприятливе середовище для навчання шляхом тісної взаємодії студентів і викладачів; організовує навчання таким чином, щоб сформувати характер і мислення студентів для подальшого розуміння інтелектуальних процесів, що гарантують успіх у житті, при цьому управління здійснюється представниками академічної спільноти, які якнайкраще усвідомлюють потреби університету [15; 52].

Слід відзначити, що розвиток освітніх систем зумовлений внутрішніми чинниками, національними традиціями, факторами історичного та економічного розвитку окремих країн і зовнішніми чинниками, що пов'язуються зі світовою спільнотою взагалі. Як зазначає Л. Пуховська, "...за наявності спільноти тенденцій в усвідомленні значення освіти в різних країнах виявляються свої національні традиції. Французьке суспільство, наприклад, традиційно прихильне до інтелектуалізації освіти як фундаменту культури людини. У США, навпаки, значення освіти розглядається крізь призму прагматизму" [10; 8]. Вона виділяє чотири традиції, які покладені в основу розуміння змісту освіти в різних європейських країнах. Енциклопедизм базується на уявленні, що зміст освіти повинен включати всі людські знання (Франція). Екзистенціалізм закладає в основу змісту освіти сім ліберальних мистецтв – квадривіум: музику, астрономію, геометрію, арифметику, і тривіум: граматику, риторику, філософію або логіку (Англія). Політехнізм поєднує енциклопедичну орієнтацію з акцентом на зв'язки між освітою і продуктивним життям суспільства (країни Східної Європи). Прагматизм концентрується на знаннях, які необхідні молодій людині для вирішення реальних життєвих проблем у демократичному суспільстві (США) [10; 8]. Таким чином, коротко охарактеризувавши різні моделі розвитку університету, можна стверджувати що модель Гумбольдта найбільше відповідає вимогам сучасного світу, проте і вона потребує ґрунтовного переосмислення з урахуванням потреб сьогодення.

Нинішня європейська система освіти закладає контури глобальної ситуації ХХІ століття. Освіта розуміється сьогодні як важлива стратегічна сфера людського життя. З одного боку, вища освіта визначається як головний чинник розвитку і посилення інтелектуального потенціалу нації, її

самостійності й міжнародної конкурентоспроможності. З другого боку – як фундаментальна умова здійснення людиною своїх громадянських, політических, економічних і культурних прав.

У розвинених країнах світу спостерігається тенденція до розширення спектру вищих начальних закладів. Тут виділяють основні системи освіти – унітарну (до її складу входять лише університети або заклади відповідного типу), яка діє у Великобританії, Італії, Іспанії, Фінляндії та Швеції, та бінарну, в якій поряд з традиційним університетським сектором співіснують досить численні спеціалізовані заклади, і що є характерним для Австрії, Бельгії, Данії, Ірландії, Нідерландів, Німеччини, Франції, Швейцарії та деяких інших країн [2].

В освітніх системах розвинених країн спостерігається тенденція відмови від навчальних програм, які спрямовані виключно на оволодіння знаннями. Нові програми передбачають розвиток критичного складу розуму та професійної компетенції [6]. "Вчитись не в університеті, а з університетом", такий принцип вважають провідним більшістю ВНЗ Англії і США. Взагалі завдання вищої школи вбачається в тому, щоб навчити студента вчитися упродовж життя. Стосовно організації навчання студентів вважається, що рівень навчання повинен відповісти вимогам життя, але має дещо випереджати практичні потреби, знаходитись на передній лінії прогресу, відповідати на виклики майбутнього. Випускати фахівців із належним рівнем кваліфікації для роботи в обраній сфері, здатних працювати в атмосфері інновацій, підприємництва та ентузіазму, є метою, над досягненням якої працюють сучасні навчальні заклади.

З підписання у 1999 р. членами ЄС та іншими державами декларації про утворення Європейського простору вищої освіти був розпочатий "Болонський процес" – своєрідний рух освітніх національних систем до єдиних критеріїв і стандартів, які утверджуються в Європі. Його головна мета полягає в консолідації зусиль наукової та освітнянської громадськості й урядів європейських країн для істотного підвищення конкурентоздатності європейської вищої освіти і науки у світовому вимірі, а також підвищенні ролі цієї системи у соціальних перетвореннях.

Прагнення зробити європейську освіту конкурентоспроможною й спонукало держав-підписантів Болонського процесу розробити заходи щодо створення єдиного європейського освітнього та інформаційного простору, перетворити його на вагомий чинник економічного, соціального, інтелектуального, інноваційно-технологічного та культурного розвитку. Загальними для формування європейського освітнього простору можна вважати такі вимоги:

- значне підвищення конкурентоспроможності європейської освіти, освітніх послуг і вузів;

– поглиблення навчального і наукового співробітництва та їх координація, розширення мобільності студентів, викладачів, адміністративного персоналу європейських вузів;

– ріст якості європейської освіти і можливості працевлаштування випускників в умовах відкритого ринку праці.

Таким чином, Болонський процес об'єктивно сприяє створенню сприятливих умов для освітньо-наукових обмінів і співпраці європейської і національних систем вищої освіти.

Пріоритетна роль у творенні європейського освітнього та інформаційного простору належить університетам. Складовою Болонського процесу (на рівні університетів) виступає Велика хартія університетів (*Magna Charta Universitatum*). Вона визначає університети методологічними центрами розвитку національних систем освіти в кожній країні. Саме ця ідея лягла в основу співдружності провідних університетів Європи, покликаних виступити в ролі новаторів тих змін, до яких має йти вся Європа. Велика хартія університетів утворилася внаслідок пропозиції, з якою в 1986 р. Болонський університет звернувся до провідних університетів Європи та до освітянської і політичної еліти Європи. На зустрічі в Болоньї у червні 1987 р. делегати з 80 європейських університетів обрали раду з восьми членів – керівників провідних європейських університетів і представників Ради Європи для розробки проекту хартії, яку було прийнято в Барселоні у січні 1988 р. 18 вересня 1988 р. під час святкування 900-ліття Болонського університету ректори 430 університетів підписали хартію. Цим документом окреслюються фундаментальні принципи, якими мають керуватися університети, щоб забезпечити розвиток вищої освіти. Увага акцентується на найважливіших цінностях університетських традицій, необхідності встановлення тісних зв'язків між університетами Європи. Оскільки прийнятий документ має універсальну спрямованість, до нього можуть приєднуватися й університети інших регіонів світу. Підписуючи хартію, університети підтверджують свою належність до академічного співтовариства, яке формує принципи інтеграції закладів вищої освіти Європи в спільноту, що сприяє забезпеченням необхідних прав і свобод, доступу до різноманітних послуг у сфері культури, науки й освіти. Хартія підтвердила основні цінності та суспільні функції університету як ключового інституту освіти.

17 вересня 2010 р. ректор Київського університету імені Бориса Грінченка Віктор Огнев'юк підписав Велику Хартію Університетів у м. Болонья (Італія). Таким чином ще один український університет долучився до спільноти європейських університетів.

Виходячи з цього, необхідно виокремити пріоритетні сфери співробітництва, припустимі межі інтегрування, що відповідали б національним інтересам країни. Потрібно досягнути сумісності

демократичних цінностей, загальних правових норм та принципів Європи та України при здійсненні відповідних реформ у вищій освіті нашої держави [4]. Дуалістичний характер будь-якої національної освіти полягає, з одного боку, у збереженні доброго, міцного коріння національної культури, а з другого – в адекватному оновленні, спрямованому на підготовку особистості до життя в динамічному, взаємозалежному світі. Для сучасної вищої школи України, яка переживає ґрунтovne реформування, це знаходить своє відображення в оновленні стандартів змісту освіти, інтеграції національного та загальноєвропейського компонентів з урахуванням тенденції європейського і світового розвитку.

Як зазначає дослідниця університетської освіти А. В. Ржевська, західноєвропейський університет сьогодні є складною глобальною багатофункціональною установою, що зберігає характеристики європейського університету попередніх історичних епох і якій на разі притаманні академічна свобода, інституційна автономія, студентський активізм, розвинена наукова, фінансова та міжнародна діяльність. А найпоширенішими місіями сучасного університету є, по-перше, підготовка і освіта професійно та соціально відповідальних громадян, по-друге, проведення загальних та прикладних досліджень, по-третє, виробництво знання, а також надання експертних послуг громадянському суспільству та владі [11]. Характерними ознаками університетської освіти першого десятиліття ХХІ ст., на думку дослідниці, є такі:

- університет стає глобальним;
- більшість університетів займаються науково, фінансування університетської науки звичайно відбувається за конкурсом;
- університети співпрацюють із численними організаціями, що діють в освітньому просторі сьогодення;
- університети проводять самостійну політику щодо залучення додаткового фінансування;
- університети самостійно визначають структуру міжнародної діяльності, системи забезпечення якості;
- управління, навчальна структура та забезпечення якості в західноєвропейських університетах частково контролюється державою, але певні рішення вищої навчальній заклад приймає самостійно;
- інтеграційні процеси, характерні для європейської галузі вищої освіти, накладають відбиток на університетське управління, міжнародну діяльність, забезпечення якості [11].

Висновок. Отже, детально розглянувши поняття "університетська освіта" в сучасному європейському контексті, ми виокремили провідні тенденції, якими характеризується розвиток університетів на сучасному етапі, а саме, прагнення до глобальності та забезпечення

конкурентоспроможності, значний ступінь інституційної незалежності та академічної свободи, розвинена наукова, фінансова та міжнародна діяльність. Одночасно сутність університетської освіти, як і багато століть тому, полягає у взаємодії викладача і студента на шляху до формування професійно та соціально відповідальних громадян.

Це питання потребує подальшого дослідження, пошуку вірних шляхів розвитку університетської освіти в Україні у сучасних умовах. Тому досить важливим і перспективним напрямом наукових досліджень ми вважаємо розвиток і становлення університетської освіти розвинених європейських країн, в яких проведено досить успішні реформи у галузі освіти та чиї університети входять у списки найкращих за світовими рейтингами. В цьому відношенні уявляється досить цінним досвід Нідерландів, який, на нашу думку, може бути ефективно використаний для реформування та вдосконалення вищої освіти України. Відтак, ми ставимо перед собою низку завдань, які полягають у проведенні аналізу соціально-економічних передумов розвитку університетської освіти у Нідерландах та обґрунтуванні історичних періодів її становлення, визначені її структури, а також у розкриті основних напрямів діяльності університетів з урахуванням процесів євроінтеграції. Сподіваємося, що розв'язання цих нагальних питань може стати у нагоді для теоретичного осмислення та практичної реалізації процесів реформування української вищої освіти.

Використана література:

1. Андрущенко В. П. Педагогічна освіта України: болонські виклики і напрями модернізації // Практична філософія. – 2004. – № 1 (11). – С. 124-128.
2. Глузман А. В. Університетское педагогическое образование, опыт системного исследования: монография. – К. : Просвіта, 1996. – 312 с.
3. Дем'яненко Н. М. Європейський регіон вищої освіти: пріоритети розвитку університету. // Наукові записки Ніжинського державного університету імені Миколи Гоголя. Серія: Психологічно-педагогічні науки. – Ніжин: НДУ, 2007. – № 2. – С. 32-35.
4. Журавський В. С., Загоровський М. З. Болонський процес: головні принципи входження в Європейський простір вищої освіти. – К. : Політехніка КТУУ, 2003. – 195 с.
5. Журавський В. С. Вища освіта як фактор державотворення і культури в Україні. – К. : Видавничий Дім "Ін Юр", 2003. – 416 с.
6. Зернов В. Негосударственный сектор: анализ, прогноз развития // Высшее образование России. – 2004. – № 9. – С. 52-58.
7. Зязюн І. А. Освіта і вчитель у контексті українського державотворення // Педагогіка і психологія професійної освіти /Зязюн І. А. – 1999. – № 1.
8. Кремень В. Г. Система освіти в Україні: сучасні тенденції і перспективи / В. Г. Кремень // Соціокультурні чинники розвитку інтелектуального потенціалу українського суспільства і молоді : наук. пр. та матеріали конф. – К., 2001. – Вип. I. – С. 5-17.
9. Луговий В. І. Управління освітою : навч. посібн. – К. : Вид-во УАДУ, 1997. – 302 с.
10. Пуховська Л. П. Професійна підготовка вчителів у Західній Європі: спільність і розбіжності. – К. : Вища школа, 1997. – 179 с.
11. Ржевська А. В. Сутність і головні характеристики сучасного західноєвропейського університету // Наукові праці Донецького Національного Технічного університету. Серія: "Педагогіка, психологія, соціологія" – Випуск № 7. – 2010. – С. 27-32.
12. Савченко О. Я. Вимоги до якості освіти // Початкова школа. – 1995. – № 1.

13. Скирбекк Г. История философии / Г. Скирбекк, Н. Гилье. – М. : Владос, 2000. – 799 с.
14. Указ президента України про затвердження стратегії інтеграції України до європейського союзу. – Режим доступу : <http://zakon.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=615%2F98>
15. Jonasson Jon Torfi. Inventing Tomorrow's University. Who is to Take the Lead? – Bononia University Press, 2008. – 160 p.
16. Rüegg Walter A History of the University in Europe, Vol. III, Universities in the XIX-th and early XX-th centuries (1800-1945). – Cambridge University Press, 2004. – 746 p.

ЗАЯЦЬ Л. І. Содержание понятия университетское образование в странах Западной Европы.

В статье определена сущность европейского контекста понятия "университетское образование", также проанализированы традиции организации европейского университета. На материалах современных исследований автор определяет особенности университетских систем развитых стран мира.

Ключевые слова: университетское образование, западноевропейский университет.

ZAIATS L. The meaning of the concept of the university education in Western Europe.

The article deals with the meaning of the European context of the term "university education", the structure, history and traditions of European universities. On the basis of modern research the author defines the characteristics of university systems in developed countries.

Keywords: university education, the University of Western Europe.